

Edo Dijksterhuis

De meeste vitrines verdwijnen na een tentoonstelling naar de kelder. Dat kan ook anders, dachten ze bij MuseumGoed.

Een museummedewerker stond op het punt om met een hamer aan de sloop van een carouselvitrine te beginnen, toen Tom Jaspers binnenliep. Net op tijd riep hij: 'Stop!'

In de weken erna zou Jaspers zich een paar keer vervloeken. Het uit elkaar halen en vervoeren van de complexe vitrine was een hoop werk. Bovendien: wie zou het gevaarte nog willen hebben? Nog geen maand later was hij het kwijt aan een festival, dat de vitrine inzette als kiosk.

Het afdanken van duur expositiemateriaal door musea en andere presentatie-instellingen is meer regel dan uitzondering. Jaspers, die zelf tentoonstellingbouwer is, weet dit uit ervaring. 'Er wordt veel moeite gedaan om iets neer te zetten, maar als de tentoonstelling eenmaal voorbij is, maakt niemand er meer om. Veel belandt in kelders en opslagruimtes. Voor iedere volgende tentoonstelling wordt weer opnieuw materiaal en apparatuur aangeschaft. Als je realiseert dat er op jaarbasis € 70 mln in tentoonstellingbouw omgaat, en dat de budgetten steeds krappere worden, snap je dat het anders moet: efficiënter.'

Samen met partner Gijs Kampmeindert ging Jaspers in gesprek met een aantal musea. Toen het Stedelijk Museum Amsterdam vorig jaar zomer belde met de vraag of ze de complete aankleding van de Marcel Wanders-tentoonstelling wilden komen ophalen, betekende dat een vliegende start van hun bedrijf De Kunstloods.

Inmiddels werken ze met een alliantie van tien grote musea in en rond Amsterdam, waaronder het Museum voor Volkenkunde en Foam. Hun opslagruimte in Amsterdam-Noord is gevuld met blokken, sokkels, podia en wanden, maar er staat ook een schelp van twee meter doorsnede en een reuzenvitrine van drie meter. Meer dan vijftig kleinere musea, presentatieruimtes, galeries en kunstenaars hebben zich gemeld als afnemers van tentoonstellingsmateriaal dat De Kunstloods heeft opgehaald, opgeknapt en opgeslagen. Ze kunnen het kopen of huren.

Het principe van hergebruik is niet nieuw. Sinds 2011 opereert de Kringloopexpo vanuit een loods bij het Belgische Brugge. Deze organisatie biedt Vlaamse en Brusselse cultuurhuizen de mogelijkheid om op de site hun overvloedige bankjes, wanden en vitrines aan te bieden. Volgens eenzelfde principe werkt ook de Nederlandse website Museumplaats.

Maar Jaspers en Kampmeindert willen meer zijn dan een kringloopwinkel voor museaal presentatiemateriaal. Nadat de ervaren tentoonstellingbouwer Bart van der Linden zich bij hen aansloot, veranderden ze hun naam in MuseumGoed en

Hergebruikt opbouw materiaal op de expositie 'Grrr' in het Nationaal Museum van Wereldculturen in Leiden.

Musea besparen tonnen door hergebruik vitrines en sokkels

werd het concept aangescherpt. Jaspers: 'Wat ons voor ogen staat, is een volwaardig collectief beheersysteem. Musea kunnen lid worden en putten uit een gezamenlijke pool aan middelen. Volgens onze eigen voorzichtige schatting is 20% van al het tentoonstellingsmateriaal generiek van aard, en dus gemakkelijk te hergebruiken. In plaats van met de 10.000 sokkels die nu verspreid over Nederland in depots staan, zouden we toe kunnen met 500 sokkels. Het rendement per sokkel schiet omhoog. En de musea krijgen voor minder geld toegang tot meer middelen.'

Het hergebruik van tentoonstellingsmateriaal is pure noodzaak. Trokken musea vroeger rustig een kwart miljoen uit voor de aankleding van een tentoonstelling, nu is daar nog maar € 40.000 tot € 50.000 voor beschikbaar. Maar behalve besparingen ziet Jaspers ook kansen op regelrechte winst. 'Musea hoeven niet alleen minder uit te geven aan nieuwe

materiaal, ze besparen ook nog eens op dure opslagruimte. Bovendien zorgt een collectief beheersysteem voor werkgelegenheid: er ontstaat een sector die zich bezighoudt met afvoer en verwerking.'

Een niet onbelangrijk neveneffect van recycling is de milieuwinst. Het collectieve beheersysteem van MuseumGoed kan op jaarbasis tonnen aan afval scheiden. Maar, zo realiseert Jaspers zich, dan moeten ook ontwerpers van tentoonstellingen meegaan in het duurzaamheidsdenken. 'Op sommige ontwerpen zit auteursrecht en die mogen niet ergens anders opnieuw worden ingezet. Maar er zijn inmiddels ook mooie voorbeelden van innovatief hergebruik. De tentoonstelling van de New Material Award bijvoorbeeld, die afgelopen jaar in Het Nieuwe Instituut in Rotterdam stond. Die was helemaal gemaakt van de wanden van de David Cronenberg-expositie in Filmmuseum Eye in Amsterdam.'

MuseumGoed wil één keer per jaar zelf een tentoonstelling organiseren, om te tonen hoe slim hergebruik van tentoonstellingsmaterialen eruit kan zien. Ook wordt er gebroed op een programma voor een 'designer in residence', om in de praktijk de duurzaamheidsfilosofie door te geven. In de loop van het jaar hoopt het bedrijf te verhuizen naar een nieuw pand in Amsterdam-Noord, met een ecologische 'zero footprint'. Jaspers: 'MuseumGoed is klaar om verder uit te breiden: daarbij valt te denken aan diverse punten in het land. We zijn ook in gesprek met de Green Art Lab Alliance, om te kijken of we de stap naar Europa kunnen maken.'

Edo Dijksterhuis is medewerker kunst.

Noodzaak
Musea kunnen
nog maar een
fractie van het
oude budget aan
hun exposities
uitgeven

